

MONITOR CHIŃSKI

GRUDZIEŃ 2019

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

GRUDZIEŃ 2019

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

1 grudnia: rośnie zależność handlowa Korei Północnej od Chin. Od 2001 roku udział ChRL w eksporcie KRL-D wzrósł pięciokrotnie z 17,3% do 91,8%. Natomiast Korea Południowa, wcześniej drugi największy partner handlowy Północy, właściwie zawiesiła relacje handlowe w latach 2017-2018, głównie w związku zamknięciem wspólnej strefy przemysłowej Kaesong.

7 grudnia: władze Sri Lanki chcą rewizji umowy w sprawie portu w Hambantota. Nowo wybrany prezydent Gotabaya Rajapaksa zapowiedział, że będzie dążył do odzyskania praw do portu, które oddano Chinom na 99 lat w zamian za redukcję 1,1 mld USD długu. Według MFW w 2018 roku zadłużenia Sri Lanki wobec Chin wynosiło 8 mld USD.

9 grudnia: sukces producenta autobusów elektrycznych BYD w Holandii. Chińska firma, która bezskutecznie walczyła o rynek Polski, zawarła umowę na dostawę 250 pojazdów w regionie IJssel-Vecht (do końca 2020 roku). BYD posiada fabryki (montownie) we Francji i na Węgrzech; jest bezpośrednim konkurentem Solarisa, polskiego producenta autobusów elektrycznych.

9 grudnia: władze ChRL nakazują usunięcie zagranicznego sprzętu i oprogramowania komputerowego z urzędów i instytucji publicznych. Według wyliczeń „Financial Times” dyrektwa przewiduje stopniową (30%/50%/20%) wymianę urzędzeń na rodzime odpowiedniki w ciągu trzech lat począwszy od 2020 roku.

13 grudnia: wstępne porozumienie handlowe USA-ChRL? W ramach tzw. phase one deal, USA zgodziły się na częściowe wycofywanie karnych ceł i niewprowadzanie nowych. Z zamian Chiny mają m.in. zwiększyć zakupy amerykańskich produktów rolnych, poszerzyć dostęp do chińskiego rynku finansowego, przestrzegać praw intelektualnych i wprowadzić ułatwienia dla

CHIŃSKA POŻYCZKA DLA BIAŁORUSI

Bezpośrednim impulsem do zaciągnięcia przez Białoruś chińskiego kredytu o wartości 0,5 mld USD, była odmowa udzielenia pożyczki przez Rosję, która miała uzależniać przyznanie środków od przyspieszenia procesu integracji obu państw. Kredyt udzielony Białorusi świadczy przede wszystkim o zmianie w układzie sił między Moskwą i Pekinem, które zachodzą od czasu narzucenia zachodnich

sankcji na Rosję, po aneksji Krymu w 2014 roku. Unia Europejska, w tym Polska, najwyraźniej w grze o przetrwanie reżimu Aleksandra Łukaszenki nie jest brana pod uwagę.

firm zagranicznych. Ponieważ chińskie media dość oszczędnie relacjonowały efekt porozumienia, którego szczegóły mają być ujawnione po oficjalnym zatwierdzeniu w styczniu 2020 r., można wnioskować, że ChRL poszła na większe ustępstwa niż USA.

15 grudnia: ambasador ChRL w RFN Wu Ken nt. kosztów wykluczenia Huawei z rynku usług 5G. Dyplomata dał do zrozumienia, że wykluczenie Huawei z realizacji kontraktów na budowę sieci 5G pod pozorem zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa, może mieć negatywne konsekwencje dla niemieckich koncernów w Chinach; w ub.r. 7 z 28 mln aut sprzedanych w Chinach stanowiły pojazdy niemieckie. Mniej dyplomatyczne groźby wysunął ambasador w Danii Feng Tie, który w rozmowie z rządem Wysp Owczych w listopadzie br., zapowiedział, że w razie wykluczenia Huawei, władze ChRL nie zgodzą się na umowę o wolnym handlu.

15 grudnia: State Grid Corporation of China przejmuje udziały w państwowym dostawcy energii w Omanie. Za 49% udziałów w Oman Electricity Transmission Co. Chiny zapłaciły miliard dolarów. Transakcja stanowi element strategii prywatyzacyjnej arabskiego państwa i równoważenia spadku wpływów ze sprzedaży ropy.

16 grudnia: chińscy inwestorzy wejdą w posiadanie 20% udziałów w Daimler AG. Państwowa grupa BAIC (*Beijing Qiche*) rozważa podwyższenie udziałów w niemieckim koncernie do 9,9%. W ten sposób w posiadaniu dwóch chińskich inwestorów: BAIC oraz Zhejiang Geely (9,7% akcji od 2018 r.) znalazłoby się blisko 20% udziałów Daimlera. Chociaż zamiar BAIC jest oficjalnie uzasadniany chęcią zdobycia przewagi nad chińskim rywalem, to wskazuje się, że objęcie pakietu akcji minimalnie poniżej progu 10% będzie sprawdzianem dla mechanizmu screeningu inwestycji wykuwającego się w Niemczech.

18 grudnia: szef dyplomacji UE Josep Borrell chce kar za łamanie praw człowieka w Xinjiangu. Wysoki przedstawiciel UE ds. zagranicznych i bezpieczeństwa zapowiedział, że wraz z państwami członkowskimi będzie pracował nad wprowadzeniem sankcji (na wzór „ustawy Magnickiego”) dla chińskich urzędników odpowiedzialnych za represje w Xinjiangu, gdzie w tzw. obozach reedukacji przetrzymuje się ponad milion muzułmanów (głównie Ujgurów, Kazachów i Tadżyków).

27 grudnia: wspólne manewry marynarki wojennej ChRL-Rosja-Iran. Czterodniowe ćwiczenia na Ocenie Indyjskim i Zatoce Omańskiej przypadają w okresie stale rosnących napięć między Teheranem i Waszyngtonem, po wycofaniu się USA z umowy nuklearnej z Iranem w maju 2018 roku (zob. komentarz).

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

1 grudnia: ChRL zainteresowana przejęciem portu w Kłajpedzie. Jak poinformował Washington Examiner, Chiny są zainteresowane nabyciem pakietu kontrolnego w porcie w Kłajpedzie. Wg portalu Chiny zgadzają się zainwestować w port tylko pod warunkiem otrzymania udziałów większościowych. Nie zgadzają się na to litewskie władze. Zdaniem ministra obrony Raimundesas Karoblisa, wykupienie portu przez Chińczyków może spowodować utrudnienia w dostawie militarnego cargo, wojskowego zaopatrzenia czy zbrojeń w razie kryzysu. Litewskie władze blokując transakcję, ostrzegają jednocześnie innych członków NATO odnośnie ryzyka, jakie niosą ze sobą takie propozycje. O zagrożeniach związanych z chińską inwestycją w porcie mówił w lipcu br. prezydent Gitanas Nausėda.

2 grudnia: otwarcie fabryki Yanfeng Automotive Interiors w Serbii. Nowa fabryka, produkująca elementy wyposażenia wnętrza do samochodów (m.in. dla Mercedesa), powstała w mieście Kragujevac (113 km od Belgradu). Yanfeng zatrudnił na początek 200 pracowników; docelowo przyjmie 800. W uroczystości otwarcia wzięli m.in. udział prezydent Aleksandar Vučić i ambasador ChRL w Serbii Chen Bo.

5 grudnia: 45 – lecie szkoły Polskiej w Pekinie. Wydział Konsularny Ambasady RP w Pekinie wspólnie ze Szkołą Polską zorganizował obchody 45-lecia Szkoły Polskiej przy Ambasadzie RP w Pekinie (wcześniej Szkolnego Punktu Konsultacyjnego przy Ambasadzie RP w Pekinie), w których udział wzięli obecni uczniowie wraz z rodzicami. Ambasador Wojciech Zajączkowski otwierając wydarzenie życzył dalszych sukcesów szkole, a także zwrócił uwagę na potrzebę istnienia placówek tego rodzaju. Szkoła Polska w Pekinie jest jedną z najdłużej działających szkół na świecie i pozostaje jedyną polską placówką kształcąca dzieci i młodzież w Azji Wschodniej.

10 grudnia: minister spraw wewnętrznych i administracji oraz koordynator służb specjalnych Mariusz Kamiński krytycznie o Chinach i 5G. Podczas wizyty w Stanach Zjednoczonych na zaproszenie CIA, minister Kamiński wygłosił wystąpienie i wziął udział w dyskusji w Wilson Center w Waszyngtonie. Minister powiedział m.in., że „kiedy widzimy demonstracje w Hongkongu w imię wolności i demokracji, każdy z nas w tyle głowy ma, że za chwilę zaczną mordować tych demonstrantów. Kiedy słyszę, że Chiny mają technologie chińskie i firmy chińskie mają być atrakcyjnym partnerem dla rozwoju technologii 5G na świecie, to ogarnia mnie przerażenie, jak bezmyślni są ludzie, którzy godzą się na takie rzeczy”. Wyraził również ubolewanie, że „że głos Polski w Europie w tych sprawach jest dosyć osamotniony. Jesteśmy bardzo zaniepokojeni tym, co się dzieje w Europie Zachodniej, w państwach starej Unii, jak bezrefleksyjnie dopuszczają chińskie

technologie i chińskie firmy do serca systemu związanego z bezpieczeństwem, bezpieczeństwem ich obywateli. Chińczycy prędzej czy później, jeżeli się to państwo nie zmieni, a nic na to nie wskazuje, żeby się zmieniło, będą stawiali warunki polityczne”.

11 grudnia: kulisy finansowania prochińskiej kampanii w Czechach. Jak ujawnił dziennik Aktuálně.cz, należąca do najbogatszego Czecha Petra Kelnera firma Home Credit (PPF) finansuje kampanię PR-ową prowadzoną wśród i poprzez polityków, ekspertów i dziennikarzy, która ma na celu kreowanie pozytywnego wizerunku ChRL w Czechach oraz dyskredytowanie krytyków chińskich władz. Jednym z narzędzi „balansowania” debaty nt. Chin było ustanowienie przez Home Credit Instytutu Chin Współczesnych Sinoskop (najwyraźniej jako przeciwwagi dla krytycznego wobec ChRL think-tanku Sinopsis). Instytucja ta została zarejestrowana w czerwcu br. przez sinologa Víta Vojta, który pełni funkcję tłumacza czeskich polityków, w tym prezydenta Zemana – głównego orędownika zbliżenia czesko-chińskiego w ostatnich latach. Home Credit/PPF to największy beneficjent czesko-chińskiego resetu. Globalne operacje i zyski firmy koncentrują się na działaniach w ChRL (w 2018 roku przychód 3.483 mld EUR).

16 grudnia: chińska pożyczka dla Białorusi. Wizyta szefa białoruskiego resortu finansów Maksima Jermalowicza w Chinach stała się wiadomością dnia w białoruskich mediach rządowych. Minister w imieniu mińskich władz podpisał w Szanghaju porozumienie w sprawie udzielenia Białorusi „pilnego kredytu” w wysokości 3,5 mld RMB (500 mln USD). W krótkim komunikacie zaznaczono, że kredyt może być wykorzystany na „cele ogólne”, m.in. na „spłatę długu państwowego” (zob. komentarz).

16 grudnia: Uniwersytet Fudan otworzy filię w Budapeszcie. Protokół ustaleń w tej sprawie podpisali w Szanghaju rektor Xu Ningsheng i minister ds. innowacji i technologii László Palkovics. Zdaniem ministra, otwarcie filii szanghajskiej uczelni może sprzyjać chińskim inwestycjom i otwieraniu się chińskich ośrodków badawczych na Węgrzech, a filia prestiżowego uniwersytetu pomoże w internacjonalizacji węgierskiej nauki. Plany otwarcia kampusu szanghajskiej uczelni, której studenci protestowali w grudniu przeciwko usunięciu z jej statutu zapisu o „swobodzie myśli”, zbiega się z czasem z usunięciem ze stolicy Węgier Uniwersytetu Środkowoeuropejskiego.

17 grudnia: ambasador ChRL Lin Lin kończy swoją misję na Słowacji. Na pożegnalnym spotkaniu dyplomatę przyjął minister spraw zagranicznych Miroslav Lajčák, który wręczył ambasadorowi złotą odznakę MSZ Słowacji. Lin pełnił swoją funkcję od listopada 2015 roku; na razie nie poinformowano kto będzie jego następcą.

18 grudnia: otwarcie odcinka Surčin-Obrenovac autostrady Miłosza Wielkiego (E763). W skład ukończonego przez chińską firmę CCCC (*Zhongguo Jiaotong*) odcinka o długości 17,6 km wchodzi m.in. most na rzece Sawa (1,5 km). W otwarciu trasy wzięło udział 5000 osób, w tym m.in. prezydent Vučić, premier Brnabić oraz ambasador Chen Bo.

23 grudnia: prezydent Serbii zapowiada wizytę w ChRL na kwiecień 2020 r. Aleksandar Vučić ogłosił decyzję na Instagramie, odczytując komunikat w języku chińskim; zapowiedział również wizytę Xi Jinpinga w Belgradzie pod koniec 2020 r.

24 grudnia: inauguracja połączenia kolejowego cargo Xi'an-Sławkowo. Licząca 9,5 tys. km trasa prowadzi przez Chiny, Kazachstan, Rosję, Ukrainę i przejście graniczne Izow/Hrubieszów. Euroterminal w Sławkowie k. Dąbrowy Górniczej to najdalej wysunięte na zachód Europy miejsce, gdzie sięga wiodący ze Wschodu szeroki tor kolejowy o rozstawie 1520 mm. Oznacza to, że nie ma konieczności przeładunku kontenerów na granicy z Unią Europejską.

30 grudnia: litewski MSZ krytykuje zachowanie chińskich turystów po incydencie na Górze Krzyży. Pod koniec grudnia media społecznościowe obiegł film, na którym jedna mówiąca po chińsku kobieta wyciąga zatwierdzony w ziemi krzyż opatrzony wolnościowymi hasłami protestujących w Hongkongu, a druga zachęca do wyrzucenia krzyża. Szef litewskiej dyplomacji Linas Linkevičius stwierdził, że „takie zachowanie nie może być tolerowane”, a „wstydlivy i oburzający akt wandalizmu jest obecnie przedmiotem śledztwa władz Litwy”.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

13 grudnia: trójstronne konsultacje MSZ ChRL, Japonii i Republiki Korei w Chengdu. Rozmowom z udziałem dyplomatów wysokiego szczebla przewodniczyli wiceministrowie spraw zagranicznych: Luo Zhaohui (ChRL), Kim Gunn (RK) i Takeo Mori (Japonia). Spotkanie służyło przygotowaniom do 8. Szczytu Przywódców Chiny-Japonia-Korea.

24 grudnia: 8. Szczyt Przywódców Chiny-Japonia-Korea w Chengdu. W 20. rocznicę ustanowienia współpracy trójstronnej, w rozmowach w stolicy Syczuanu wzięli udział premier Chin Li Keqiang, premier Japonii Shinzo Abe oraz prezydent Korei Moon Jae-in. Jak zwrócił uwagę prezydent Moon spotkanie odbyło się w miejscu symbolicznym – dawnej stolicy państwa Shu Han w okresie Trzech Królestw. W komunikacie po szczycie, przywódcy zapewnili o dążeniach na rzecz tworzenia przestrzeni dla wolnego handlu i inwestycji. Strony zgodziły się również na wspieranie dialogu nt. denuklearyzacji pomiędzy USA i Koreą Północną. Zdaniem Li Keqiang,

przywódcy porozumieli się również w sprawie szybszego zakończenia rozmów nt. umowy w sprawie Comprehensive Economic Partnership (RCEP) – zob. komentarz.

24 grudnia: 7. Szczyt Biznesu Chiny-Japonia-Korea Południowa w Chengdu.

Wśród głównych gości spotkania, którzy wygłosili przemówienia znaleźli się Gao Yan, prezes China Council for the Promotion of International Trade (CCPIT), Yongmaan Park, prezes Korea Chamber of Commerce & Industry (KCCI), Nobuyuki Koga, prezydent Review Committee of Japan Business Federation oraz Peng Qinghua, sekretarz KPCh Prowincji Syczuan. Szefowa CCPIT nie tylko zachęcała zgromadzonych gości do wykorzystywania przewag komplementarnych i inwestycji wzajemnych, ale również do poszerzenia współpracy na rynkach trzecich w formule „Chiny, Japonia, Korea Południowa + X”. Yongmaan Park wyraził z kolei nadzieję na prawo inwestycyjne, które Chiny mają wprowadzić w 2020 r. Dzięki nowym przepisom inwestorzy zagraniczni mają być traktowani na równi z przedsiębiorstwami chińskimi. Nobuyuki Koga podkreślił znaczenie współpracy trójstronnej w takich obszarach jak ochrona zdrowia, technologie i innowacje oraz ochrona środowiska. Natomiast sekretarz Peng zachęcał do inwestycji w Syczuanie i współpracy przemysłowej, finansowej i technologicznej. Po spotkaniu opublikowano komunikat, podkreślający m.in. sprzeciw wobec unilateralizmu i protekcjonizmu oraz potrzebę dalszej integracji regionalnej.

IV. WIADOMOŚCI Z GUANGDONGU

3 grudnia: burmistrz Durbanu (RPA) Mxolisi Kaunda z wizytą w Kantonie. Z Kaundą spotkał się burmistrz Wen Guohui, który podkreślił znacznie Durbanu jako miasta portowego o dobrze rozwiniętej gospodarce. Durban i Kanton od 2000 r. łączy umowa o miastach partnerskich.

9 grudnia: Lin Keqing nowym wicegubernatorem i członkiem SK KPCh Prowincji Guangdong. Lin urodził się w 1966 roku, w Xiantao, prowincja Hubei; wykształcony na Uniwersytecie Ludowym w Pekinie (nauka o religii), jest doktorem filozofii. Jego kariera polityczna była dotychczas całkowicie związana z Pekinem, pełnił m.in. funkcję sekretarza KPCh w Dystrykcie Daxing (2010-2013), wiceburmistrza (2013-2016) i członka SK KPCh w Pekinie (2017-2019).

9 grudnia: otwarcie Stowarzyszenia Prawników Pasa i Szlaku w Kantonie. W skład założycieli organizacji, przedstawianej jako pozarządowa, weszło 85 członków: 35 z Chin i 50 z innych 35 państw i regionów świata. Stowarzyszenie ma pełnić funkcję platformy do komunikacji wzajemnej i świadczenia usług prawniczych między państwami zaangażowanymi w Inicjatywę Pasa i Szlaku. Zdaniem ministra sprawiedliwości ChRL Fu Zhenghua, powstanie stowarzyszenia „stanowi nowy rozdział w tworzeniu światowego systemu prawnego”.

15 grudnia: Kanton podpisuje protokół ustaleń o współpracy z Heidelbergiem.

Umowa zawarta w Kantonie przez burmistrzów Wen Guohui i Eckart Würzner, przewiduje poszerzenie współpracy technologicznej, edukacyjnej, gospodarczej, handlowej i turystycznej. Jak podkreślił burmistrz Würzner, Heidelberg jest „mózgiem Niemiec” – w mieście uczyło się lub pracowało 57 laureatów nagrody Nobla. Władze Heidelbergu liczą również, że zawarcie porozumienia o miastach partnerskich z Kantonem przełoży się konkretne projekty współpracy.

19 grudnia: Japońska Narodowa Organizacja Turystyczna (JNTC) otwiera przedstawicielstwo w Kantonie.

To czwarta placówka JNTC tego typu w Chinach; będzie odpowiadać za Chiny Południowe, w tym prowincje Guangdong, Guangxi, Fujian i Hainan. W ramach promocji ruchu turystycznego japońska placówka będzie współpracować z liniami lotniczymi, agencjami turystycznymi i mediami. W okresie styczeń-listopad 2019 roku Japonię odwiedziło 8,88 mln turystów.

KOMENTARZ

1. Chińska pożyczka dla Białorusi wbrew informacjom medialnym nie była „nagła” – negocjowano ją od czerwca br. Bezpośrednim impulsem do jej zaciągnięcia była odmowa udzielenia kredytu przez Rosję, która miała uzależniać przyznanie środków od przyspieszenia integracji obu państw. Wobec postępującego od końca 2018 roku pogorszenia relacji białorusko-rosyjskich – głównie wokół kwestii głębszej integracji państwa związkowego oraz ograniczeń handlowych i wspólnej polityki energetycznej w ramach Unii Eurazjatyckiej (EAU) – decyzja ta wpisuje się w próbę wykorzystywania Chin do balansowania wpływów Rosji, choć z pewnością nie jest przykładem „przelicytowywania” Moskwy przez Pekin. Choć relacje Białorusi z Chinami nigdy nie stanowiły realnej alternatywy dla stosunków z Rosją, to władze w Mińsku próbowały wykorzystać zaangażowanie kredytowe i inwestycyjne Chin jako atut w negocjowaniu swojej pozycji w relacjach z Rosją. Zbliżenie z Pekinem, odbywa się kosztem postępującego wzrostu deficytu handlowego i zadłużenia w chińskich bankach (większość „inwestycji” to de facto kredyty). Na ekonomiczne konsekwencje balansowania wpływów Rosji nakłada się niezadowolenie społeczne spowodowane strachem przed dominacją Chińczyków na rynku pracy. (szerzej zob. komentarz OSA z sierpnia 2019 r.) Władze Białorusi pomimo oficjalnie pozytywnej recepcji udziału państwa w Pasie i Szlaku, sygnalizowały w ubiegłych latach niezadowolenie z gospodarczych efektów zbliżenia z ChRL. Dlatego podjęcie pożyczki w obecnym kontekście sytuacji świadczy, że reżim Aleksandra Łukaszenki stara się przed wszystkim przetrwać. Sytuacja ta przypomina koniec rządów premiera Wiktora Janukowycza na Ukrainie, którego starania o pożyczkę w grudniu 2013 roku zostały przez władze ChRL odrzucone. W tej perspektywie, kredyt udzielony Białorusi świadczy przede wszystkim o zmianie w układzie sił między Moskwą i Pekinem, które

zachodzą od czasu narzucenia zachodnich sankcji na Rosję po aneksji Krymu w 2014 roku. Natomiast Unia Europejska, w tym Polska, najwyraźniej w grze o przetrwanie białoruskiego reżimu nie jest brana pod uwagę.

2. Trójstronny szczyt Chiny-Japonia-Republika Korei w Syczuanie, z udziałem premiera Li Keqiang, poprzedziły rozmowy dwustronne w Pekinie Xi Jinpinga z prezydentem Moonem i premierem Abe. Według informacji chińskiego MSZ, którym władze w Seulu nie zaprzeczyły, koreański przywódca powiedział Xi, że zarówno Xinjiang, jak i Hongkong to wewnętrzne sprawy ChRL, a dzięki współdzielonej historii i kulturowych korzeniach Korea Południowa i Chiny tworzą „wspólnotę dla przyszłości ludzkości” – odwołując się do jednego z naczelnych sloganów Xi dotyczącego budowy nowego układu stosunków międzynarodowych. Odmienne zdanie w rozmowie z przywódcą ChRL przedstawił premier Japonii, który wyraził zaniepokojenie sytuacją w Hongkongu i wezwał Chiny do przedstawienia transparentnych informacji na temat stanu praw człowieka w Xinjiangu. Nie odniósł się również do koncepcji „wspólnej przyszłości”, którą – obok wzmianki o Pasię i Szlaku, dyplomacja ChRL chce umieścić w dokumencie przygotowywanym na kwietniowe spotkanie Xi-Abe w Japonii. Efekty pekińskich rozmów wskazują, że napięcia między Tokio i Seulem pracują na korzyść Pekinu. Sukcesem Chin jest w tym względzie pozyskanie – przynajmniej retorycznego – wsparcia Korei Południowej dla działań w polityce wewnętrznej i międzynarodowej. Natomiast w perspektywie szczytu w Chengdu należy odnotować, że przy tej okazji doszło do pierwszego od 15 miesięcy bezpośredniego spotkania pomiędzy premierem Abe i prezydentem Moonem. Ponieważ Japonię i Koreę w ostatnim czasie mocno poróżniły kwestie dyplomatyczne, handlowe i historyczne (odszkodowania wojenne), dlatego warto odnotować fakt, że do rozmów w Syczuanie w ogóle doszło, a Chiny odegrały w tym względzie rolę łącznika pomiędzy zwaśnionymi sojusznikami Stanów Zjednoczonych.

3. Trójstronne ćwiczenia ChRL-Rosja-Iran. Zdaniem irańskiego admirała wspólne ćwiczenia stanowią element zacieśniającej się współpracy wojskowej z Pekinem, w tym m.in. przy produkcji niszczycieli i okrętów podwodnych. Pierwsze tego typu trójstronne ćwiczenia w historii są bez wątpienia sygnałem o strategicznym porozumieniu między ich uczestnikami, zwłaszcza wobec utworzenia we wrześniu 2019 roku konsorcjum państw pod egidą USA, powołanym do monitorowania Zatoki Perskiej (International Maritime Security Construct) z udziałem m.in. marynarek wojennych Wielkiej Brytanii, Bahrajnu, Arabii Saudyjskiej i Australii. Choć przedstawiciele władz ChRL powstrzymują się od jednoznacznych stwierdzeń w kwestii zaangażowania się po którejs z stron konfliktu na Bliskim Wschodzie (m.in. prowadząc rozmowy o porozumieniu handlowym z Izraelem), to w dłuższej perspektywie polityka balansowania wydaje się nie do utrzymania.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

